శ్రీగోపాలకృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః.

రసికజన మనోరంజకంబగు

పుష్పబాణవిలాసంబను.

నీగ్రంథంబు

ఉభయభాషాభూషణుండును సకల సుకవి

నికరవిధేయుండునగు,

బిరుదరాజ శేషాద్రిరాజుచే రచింపఁబడి

యందుకుసరియైన మూలంబునందలి శ్లోకముల

తోడను నవతారికతోడను

సరసాగ్రేసరులగు

రాజాశ్రీవెలుగోటి, ముద్దుకృష్ణ యాచేంద్రబహద

ర్వారి యనుజ్ఞవలన

వెంకటగిరిలో

శ్రీకాశీవిశ్వనాథ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె.

౧౮౯౩-వ సం॥ డిసంబరునెల.

రిజిస్టరు కాపీరైట్.

శ్రీ.

తే, గీ॥ శ్రీల వెలుగొందు రాజగోపాలకృష్ణ ।
భూమివిభునకుఁ బ్రీతిగాఁ బుష్పబాణ ।
విలసనంబును దెనుఁగింపఁ గడఁగినాఁడ ।
రసికసుకవీంద్రులకుఁ జిత్తరంజకముగ ॥

20/1-1894

OFFICE OF THE REGISTRAR OF BOOKS', MADRAS.
17 JAN. 94

శ్రీ

శ్రీహయగ్రీవాయనమః

పుష్పబాణవిలాసము.

శ్లో॥ కుశలహాటకచేలతటిద్ద్యుతః । ప్రమదదాయిగళాస్వనగర్జితః । రుచిరనందకుమారకవారిదః । కిరతుమయ్యతులంతుకృపారసం.

శ్లో॥ శ్రీమద్గోపవధూస్వయంగ్రహపరిష్వంగేషుతుంగస్తన
వ్యామర్దాద్గళితేపిచందనరజస్యంగేనహార్సౌరభం।
కశ్చిజ్జాగరజాతరాగనయనద్వంద్వఃప్రభాతశ్రియం
బిభ్రత్కామపివేణునాదరసికో జారాగ్రణీఃపాతువః॥

ఉ॥ లీలనుగోపికల్గవుఁగిలింపఁ దదుచ్చకుచాళితాఁకుబిం।
కాలనలందినట్టిసిరిగంధముఁదాలినసౌరభాంగుఁడై । క్రాలుచు

జాగరారుణిమకన్గవమీజుఁబ్రభాతసద్రుచిం। దాలిచివేణునాద కలనం దగుజారుఁడు మిమ్ముఁబ్రోచుత౯.

తే॥ కృతికర్త యీగ్రంథాదియందుఁ గావ్యలక్షణానుసారంబుగ శ్రీకృష్ణదేవరూపమంగళాకారవస్తునిర్దేశమును నాశీఃప్రయోగంబునుఁగావించె. (౧)

శ్లో॥ భువనవిదితమాసీద్యచ్చరిత్రంవిచిత్రం
సహాయువతిసహస్రైఃక్రీడతోనందసూనోః।
తదఖిలమవలంబ్యస్వాదుశృంగారకావ్యం
రచయితుమనసోమేశారదాస్తుప్రసన్నా॥

ఉ॥ ఎల్లజగంబులంజనుల కెంతయునబ్రముగాఁగఁబల్వురా। గొల్లపొలంతులంగలిసి కోరిక నాడినకృష్ణునృత్తిరం। జిల్లుచునిప్పుడీకృతిరచింపఁగఁబూనిననాకునబ్జభూ। వల్లభయైన భారతి కృపామతితోడఁబ్రసన్నయయ్యెడి౯.

అ॥ ఈకవి తానొర్పంగడంగిన కబ్బంబు నిరంతరాయంబుగఁబరిసమాప్తినొందించుట కుపకరణంబుగసరస్వతీప్రసాదంబునుఁగోరె. (౨)

శ్లో॥ కాంతేదృష్టిపథంగతేనయనయో రాసీద్వికాసోమహాన్
ప్రాప్తేనిర్జనమాలయంపులకితా జాతాతనుస్సుభ్రువః
వక్షోజగ్రహణోత్సుకేసమభవత్సర్వాంగకంపోదయః
కంఠాలింగనతత్పరేవిగళితా నీవీదృఢాపిస్వయం॥

ఉ॥ కాంతుఁడుగానరాఁబెనువి కాసముగల్గెనుగన్నుదోయికే। కాంతగృహంబుఁజేరఁబుల కల్జనియించెను మేననెల్లఁజ। న్బంతులువట్టఁగాఁదలఁచి నవ్వడఁకబ్బెను గౌఁగిలింపనా। వంతదలంపనీవిదృఢమయ్యుఁ దనంతనెజారెనారికిన్.

అ॥ ఇందు నాయికా నాయకులు పరస్పర మోహంబున కుఁ జిరకాలంబు మోహంబుచేబరితపించుచు నొకానొకసమ యంబున నిరుపురకు నేకాంతస్థలంబుదటస్థించిన దర్శనసామీ ప్యస్పర్శనోద్యోగాదులచేఁ గలిగిన వారిచేష్టలు వర్ణింపఁబడియె. (3)

శ్లో॥ మాందూరాదరవిందసుందరదర స్మేరాననాసంప్రతి
ద్రాగుత్తుంగఘనస్తనాంగణగళచ్చారూత్తరీయాంచలా।

ప్రత్యాసన్నజనప్రతారణపరా పాణిం ప్రసార్యాంతికే
నేత్రాంతస్య చిరం కురంగనయనా సాకూతమాలోకతే ॥

ఉ॥ అంగనకప్పులన్ని లిచి యాస్యమునం జిఱునవ్వుగ్రాలను। తుంగకుచద్వయంబుపయి దువ్వలువించుక జారుచుండఁగాఁ। జెంగిటివారినంచనముఁ జేయుచుఁగంటికడం గరంబుఁజే। రంగదియించి నన్ను సుచిరమ్ముగఁ జూచెడిఁ గోర్కి రాజిలన్.

అ॥ ఇందొక ప్రౌడయగు పరకీయ దానికిఁగల ప్రేమనంగచేష్టితములచేఁ దనకుఁ దెలిపి మరులుకొల్పెనని నాయకుండనుఁగు జెలికానికిఁ జెప్పినరీతి వర్ణితంబయ్యె. (౮)

శ్లో॥ నీరంధ్రమేతదవలోకయ మాధవీనాం
మధ్యే నికుంజసదనం చ్యుతపుష్పకీర్ణం।
కుర్యుర్యదీహ మణితాని విలాసవత్యో
బోద్ధుం న శక్యమబలే నినదైః పికానాం ॥

ఉ॥ చేలరొ చూడుబండిగురు వింద లకుంజము నందుఁబుష్పము। లాస్థిలమనోహరంబగు మరాజిలునీ విజనస్థలంబునం।

బోలఁగఁగామినుల్లణిత ముద్రచియింప నెఱుంగ నెవ్వరుం ।
జాలరు గండుకోయిలలుసారెకునూరక కూయుచుండుటన్.

అ॥ ఇందొక యారామ సంకేతంబునఁ బుష్పాపచయ వ్యాజంబున మెలంగు నాయికకు క్రీడించుటకనుకూలంబగు మరుగుచోటునగపడుచు తామచ్చట స్మరతంత్రంబులొనర్చుట యొరు లెఱుంగుదురోయని దానిమనఃబునందు శంక దొలంగింప నాయకుం బాడిన విధంబభివర్ణితంబయ్యె. (౫)

శ్లో॥ దష్టంబింబధియాధరాగ్రమరుణం పర్యాకులో ధావనా
ద్ధమ్మిల్లస్తిలకం శ్రమాంబుగళితం ఛిన్నాతనుఃకంటకైః।
ఆఃకర్ణజ్వరకారికంకణఝణత్కారంకరాధూన్వతీ
కింభ్రామ్యస్యటవీశుకాయకుసుమాన్యేషాననాన్దాగ్రహీత్॥

చ॥ కెరలెడుబింబ మంచుగొఱికెన్ జిగిమోవిని గొప్పవీడెబ । ల్పరుగునబొట్టుచెమ్మటఁగలంగుచుజారెను మేనుముండ్లచేఁ । బరియలువాసెనోసిచెవి వ్రయ్యఁగగాజులుమ్రోఁగఁజిల్కకై । తిరిగెదవేల పుష్పవిత తిన్గ్రహియించెన నాండయీ వసిన్.

అ॥ ఇందొక నాయిక చెలికత్తెలతోఁ బుష్పలు గోయుటకై యుపవనంబుసొచ్చి మంచిపూదీవెలుపరికించు నపదేశంబున చెలిమిచేడియలమొఱంగి దూతికతోడ నొక జారనాయక సంకేతంబుఁజేరియందాతనితోడ రతిసమ్మర్దనసుఖంబులనుభవించుతఱినచ్చటచ్చటపూవులుండుతావులరయుచు క్రమక్రమంబుగ నటకుంజేరిన దాని యాఁడుబిడ్డంగాంచి సంకేతంబున రతిసుఖవర్తినియగు నాయిక కాఁడుబిడ్డరాక యెఱుకపడుటకును తదనంతరసమయంబున నాయికమేనఁదోఁచుజారపురుషరచిత దంతనఖక్షతాదులగు చిన్నెలు వనంబున గ్రుమ్మరుటవలనఁ గలిగినవని యాయాఁడుబిడ్డకు దోఁచుటకునుసమయోచితంబుగగావలిదూతికవలికిన తెఱంగునుగవివర్ణించె()

శ్లో॥ బిభ్రాణాకరపల్లవేనకబరీమేకేనపర్యాకులా

మన్యేన స్తనమండలేనిదధతీస్రస్తందుకులాంచలం।

ఏషాచందనలేశలాంఛితతనుస్తాంబూలరక్తాధరా

నిర్యాతిప్రియమందిరాద్రతిపతేస్సామ్రాజ్యలక్ష్మీరివ ॥

చ॥ చెదరినకేశపాశమొక చేతభరింపుచునొక్క చేతనా।

నదవులజారుపయ్యెద స్తనంబులఁజేర్చుచువీటికారుణం । బొద
విన మోవితోఁజిటిలి యూడెడిగంధపుపూత మేనితో। నిదెయొ
కబోటిమారువిజయేందిరనాఁబ్రియునిల్లువెల్వడెన్.

అ ॥ ఇందొక నాయిక తన నాయకునితో రేయంతయుఁ
దనివిదీర మదనతంత్రంబులనుభవించి యుషఃకాలంబున విటు
నింటనుండి వెలువడిరాఁగా దానింజూచి తదంగంబులఁదోఁ
చు రతాంత లక్షణంబులను చేష్టలను గొనియాడుచు నొక
జారపురుషుఁడు మఱియొక జారునితో నుడివినవదు వుగ్గడిం
పంబడియె. (౭)

శ్లో॥ కాంతో యాస్యతిదూరదేశమితి మేచింతా పరంజాయతే
లోకానందకరో హిచంద్రవదనే నైరాయతే చంద్రమాః।
కించాయంవితనోతి కోకిలకలాలాపో విలాపోదయం
ప్రాణానేవహరంతిహంతనితరామారామమందానిలాః॥

చ॥ పతిపరదేశమేగునని వంతజనించెడునిప్పుడాజగ । ద్ధి
తుఁడగుచందరుండుకడు ద్వేషముఁబూనెడుఁ గోకిలధ్వను ।

ల్చు తురతఁ బాపినాకతివి లాపమొనర్చెడు నిష్కుటానిల । ప్ర
తతులె సౌమ్యతన్విడిచి ప్రాణముల న్హరియించెదుం జెలీ.

అ॥ ఇందొక నాయిక తనప్రియుండొక యక్కఱతో పర
దేశయాత్ర సేయ సమకట్టు టెఱింగి మనంబునందు మిగులఁ
జింతించి తనచెలికత్తియతో నాయకుఁ డెడబాయైనచో భవి
ష్యత్కాలంబునఁ దనకుం గలుగఁబోవు దురవస్థలం గూర్చి
ముందర వచించిన చందంబునుడువఁబడియె. (౮)

శ్లో॥ నవకిసలయతల్పం కల్పితం తాపశాంత్యై
కరసరసిజసంగాత్కేవలం మ్లాపయంత్యాః ।
కుసుమశరకృశానుప్రాపితాంగారతాయా
శ్శివశివపరితాపం కోవదేత్కోమలాంగ్యాః ॥

చ॥ నవముగఁ దాపశాంతికినొనర్చినపల్లవశయ్యమీఁదఁ గే ।
ల్గవఁగదియించిదానినతి గాఢముగాఁగమలించుచున్ననో । భ
వశిఖిఁ గ్రాఁగినిప్పయిన భామినిభూరిశరీరతాపమున్ । శివశివ
యెవ్వఁడిట్టిదని చెప్పఁగ నేర్చును ముజ్జగంబులన్.

అ॥ ఇందు మనోహరుండగు నాయకుఁడు తడవుగఁ ద
న్నుఁ జేరరాకుండుటచేఁ బలువలకాఁకలం గలంగుచుండు నా
యిక యవస్థనుఁ గూర్చి దాని బోటికత్తియ యొక్కతె మఱి
యొక్కతుకతో వక్కాణించినవిధంబు నిగదితంబయ్యె. (౯)

శ్లో॥ శేతే శీతకరోంబుజే కువలయస్వం ద్వాద్వినిగచ్ఛతి
స్వచ్ఛామౌక్తికసంహతిఙ్గ వళీమాహైమీం లతాముంచతి
స్పర్శాత్పంకజకోశయోరభినవాయాంతిప్రజఃక్లాంత తా
మేషోత్పాతపరంపరామమసఖేయాత్రాస్స్వహాంకృంతతి॥

ఉ॥ తమ్మిఁబుసుంజెంజఁదురుఁడు తారసమూహము వుట్టెఁ
గల్వలం। దిమ్మగు హేమవల్లిఁ జెలువెల్లెడ విఁంచెనుబంకిజాత
కో౯। శమ్ములఁదాఁకిపూర్ల్యములు క్రొక్కెనుపస్లవ పత్త్రిఁయిట్టి
దో। కుక్కస్మడి నాప్రయాణమున కోర్వక విఘ్నముఁ జేసె
నెచ్చెలీ.

అ॥ ఇంమఁ దొలుత ప్రయాణనిశ్చయఁబుఁ గావించి త
నచెలికానికిం జెప్పియుండి తత్కాలంబు కడచినవెనుక మగు
డంగనుపడ్డ నాసంగడికాఁడు ప్రయాణంబేల విరమించితని

యడుగ మన్నాయికాసందర్శనకాలంబునఁ దానికిట్టిదుర్దశ
లుకలుగుటవలననే వెలువడనైతినని నాయకుఁడుజెప్పె.(౧౦)

శ్లో॥ దూతీదంనయనోత్పలద్వయమహో తాంతంనితాంతంతవ
స్వేదాంభఃకణికాలలాటఫలకేముక్తాశ్రియంబిభ్రతి।
నిశ్వాసాఃప్రచురీభవంతినితరాం హాహంతచంద్రాతపే
యాతాయాతావశాద్వ్యథామమకృతేశ్రాన్తాసికాన్తాకృతే॥

చ॥ ఉరువుగవాడెనీదునయ నోత్పలయుగ్మము ఫాలవీధి
కం। బొరసినస్వేదబిందువది ముత్తెపుకాంతినిఁ బూనెనూరు
పు। ల్వరఁగెడుమిక్కుటంబుగను బాయక వెన్నెలలోన సొ
రెసుం। దరినెఱదూతి నాకయివ్వ థాశ్రమమందితె రాకపో
కలన్.

అ॥ ఇందొక నాయికపంపఁగా నాయకుని వెంటఁబెట్టు
కొని రానరిగి యతనితో సురత తంత్రంబుల సుఖించి వచ్చి
యతని యనాగమన హేతువును గపటంబుగ నెఱుకపఱచిన
దూతింబరికించి దానియంగంబునందలి రతిశ్రమవలని గురు
తులుగనుంగొని యీతాపిక త్తియ పోయిన కార్యఫలంబును.

తానే యనుభవించివచ్చినదని నాయికమనంబునకుఁ దోఁపఁ
గా నదియగ్గలంబగు నేవజనించియు దానిని బయలుపఱచకుం
డ గుప్తగోపయయి యాకుంటెనకత్తియతో హితోపలాల
నావాక్యంబులు పలికినవిధంబున తాఁకనాడుట యుగ్గడింపఁ
బడియె. (౧౧)

శ్లో॥ అధివసతివసంతే మత్తకామాదురంతే
నవకిసలయతల్పం పుంజితాంగారకల్పం।
విరహమసహమానా చక్రవాకీసమానా
చకితవనకురంగీలోచనా కోమలాంగీ॥

చ॥ సరగవియోగమోరువక జక్కవముద్దియ కుద్దియైవ
నో। ర్వరఁబెగడొందియున్న మృగి భంగినిజూచెడి కోమలాం
గి తాఁ। బరఁగువసంతకాలమునఁ బ్రాణములన్విడనిప్పుప్రోవు
తో। సరియగుచున్న క్రొన్ననల శయ్యపయి న్వసియించె
నచ్చెలీ.

అ॥ ఇందొక నాయిక విరహిజనమానస మదనమాయా
సంతమసంబగు వసంతసమయంబున నాపరాని విరహతాపం

బునోరుపంజాలక పరితపించుచు నుండిన విభ్రమావస్థలం జెం
ది పదియవయవస్థ ప్రాపింపం గమకించుచున్నం జూచి దాని
చెలికత్తియ మఱియొక సకియతో శోకావేశంబునం బలుకు
విధంబు చెప్పంబడియె. (౧౨)

శ్లో॥ నైష్ఠుర్యంకలకంఠకోమలగిరాంపూర్ణేస్యశీతద్యుతే
స్తిగ్మత్వంబతదక్షిణస్యమరుతోదాక్షిణ్యహానిశ్చతాం ।
స్మర్తుర్వ్యాకృతిమేవకర్తుమబలాంసన్నాహమాతన్వతే
తద్విఘ్నఃక్రియతేతృణాదిచలనోద్భూతైస్త్వదాస్తిభ్రమైః॥

ఉ॥ సైకరవంబునిష్ఠురత పార్వణ చంద్రుని తీక్ష్ణభావ
ముర్వి। ప్రాకటదక్షిణానిలు కృపారహితత్వము దానిప్రాణ
ము। లోప్పకడఁబెట్టసన్నహనముంబచరించుఁదృణాదికంపము।
ల్చేకురనీవువత్తువనిచేడియజీవముఁ దాల్చునీయెడన్.

అ॥ ఇందు నాయకాగమన కాలయాపనమును సైపలే
ని నాయికవలన నియమింపఁబడిన దూతిక నాయకుని చెంత
కుంజని యతనితోఁ బ్రియయొక్క తాత్కాలికావస్థనుఁ గూ
ర్చి చెప్పినవిధంబు పలుకంబడియె. (౧౩)

శ్లో॥ సాప్రేమాంకురలోచనే విగళితిన్యస్తం శిలాకాంచనం
తీవ్రంనిశ్వసితంనివర్తయనవాస్త్వాస్యంతికంఠస్రజః ।
తత్ప్రేమాలుర కోమలాంగి తనుతాం హంతాంగరాగోశ్నుతే
నాతీతోదయితోపయానసమయోమాస్తాన్యథామన్యథాః ॥

ఉ॥ కన్నుల నీరునించకుము కాటుక జాఱును పేఁడియూర్పులం । బన్నకునిల్పుమీ కుసుమమాల్యములెల్లను వాడిపోవునీ । వెన్నఁగ శయ్యపైఁ బొరలెదేటికి గంధపుపూఁతరాలునీ । వన్నెమగండురాఁగలఁడు పైఁడలివేఱుగ నెంచఁబోకుసుమీ.

అ॥ ఇందొకనాయిక తననాయకునకు మిగుల నుల్లాసంబుఁగల్పించుటకుఁ జక్కఁగ నలంకరించుకొని శయ్యామందిరంబుఁజేరి నాయకుని రాక కెదురుచూచుచుండఁగా నాతనియాగమనంబునకుఁ గాలవిలంబమగుచో నిఁక రాఁడనినిశ్చయించి వగలఁబొగులుచున్న నాయికను చెలికత్తియ యూఱడించి పలుకువిధంబు నుడువంబడియె. (౧౪)

శ్లో॥ కాచిత్సర్వజనీనవిభ్రమపరామధ్యే సభం మండలం
లోలాక్షీ భ్రూవసంజ్ఞయా విదధతీమాత్యాం సహాభాషణం ।

అక్ష్ణోరంజనమంజసా శశిముఖీ విన్యస్య వక్షోజయో
స్థూలాలంభావుకయో స్థ్సితం మణిసరం చేలాంచలేనప్యధాత్ ॥

చ॥ చెలియలమ్రూక మధ్యమునఁ జేరినచేడియ నేర్పుమీ
ఱఁ జం! చలమగు కంటిసన్న బొమ సన్నల దూతికఁ బల్కరిం
చుచున్ । గలయఁగఁ గన్నుదోయి వడిఁ గాటుక నించి కుచద్వ
యంబుపై । వెలిఁగెడురత్నహారమును వేగ మొకప్పెఁ బయంట
కొంగునన్.

అ॥ ఇందొక ప్రౌఢయగు జారిణీనాయిక చెలికత్తియల నడుమనుండు సమయంబున తనసమాగమంబున కనువగుసమయంబరసిరమ్మని విటనాయకుండంపిన దూతిక రాఁగాఁ దోడి చేడియలకెఱుక పడకుండ దానితో నాతని రాక కుచితంబగు వేళను గనుసన్నలచేతను చేష్టల చేతను దెలుపుచు జరపు ప్రసంగచాతుర్యంబు నిగదితంబయ్యె. (౧౫)

శ్లో॥ జిహ్రేత్యాననమిందుకాంతిరధరం బింబప్రభా చుంబతి
స్ప్రష్టుం వాంఛతి చారుపద్మముకుళచ్ఛాయావిశేషస్తనౌ
ఉక్తీః కోకనదస్య ఖేలతికరావాలంబ్య కించాదరా
దేతస్యాస్సుదృశః కరోతిపదయో స్సేవాం ప్రవాళద్యుతిః ॥

చ॥ వదనముమూర్కొనన్విధునివన్నియబింబముడాలుము
ద్రిడు। స్వేదవిజనులుస్పృశించునళినీముకుళోజ్వలభావిశేషముల్ ।
గుదురుగఁగేలుపట్టికొని కోకనదప్రభయాడుచుండునీ । సుదతి
కిఁబాదసేవనము సొంపుగఁజేయుఁబ్రవాళకాంతియుల్ ॥

అ॥ ఇందొక యొలజవ్వనియగు కామిని మేనిచక్కఁద
నంబునుఁగని దానిపై మెండగు వలపు సందడింపఁగాఁ దన
మోహంబును మనంబుననిలుపఁజాలక యొకసరసుఁడు నిజస
ఖునితో చమత్కారంబుగఁ దానిసొబగును వర్ణించిచెప్పిన
విధంబు పలుకంబడియె. (౧౮)

శ్లో॥ దూతిత్వయాకృతమహోనిఖిలంమదుక్తం
నత్వాదృశీపరహితప్రవణాస్తిలోకే ।
శ్రాంతాసిహంతమృదుళాంగిగతామదర్థం
సిధ్యంతికుత్రసుకృతానివినాశ్రమేణ ॥

ఉ॥ చెప్పినకార్యమంతయును జేసితిదూతిరొ లేదు ధాత్రి
లో । మెప్పుగలాతివారలకు మేలొనరింపఁగనీసమానసీ । వి

ష్పుడుమన్నిమిత్తముగ నేగికడున్వేతలందితమ్మయో! యొప్పుఁ
ఁకుప్పకట్టముల కోరువకుండినఁ బుణ్యమబ్బునే.

అ॥ ఇందొక నాయిక తననాయకుండు పొలయల్కచే మనంబునఁగోపించి తనకడకు రాకున్న నాతనినూఱడించిరమ్మని దూతికఁ బంచిన నది పోయి తన చక్కఁదనంబుచేతను నేర్పుచేతను నాయకునిఁగైవసంబుచేసికొని తనివిదీర మరుకేళిఁ గూడివచ్చి నీసందేశంబు నెఱవేర్చివచ్చితినని బొంకి పలుకఁగా దాని యప్పటియునికింగాంచి దాని యొక్క స్వప్రయోజన నిర్వాహకత్వంబు నెఱింగి మనంబున నంకురించు రోషంబునుఁగప్పికొని దూతింగొనియాడువిధంబున గర్హించు నాయిక వాక్చమత్కారంబు వర్ణితంబయ్యె. (౧౭)

శ్లో॥నబరీభరీతికబరీభరేస్రజో నచరీకరీతిమృగనాభిచిత్రకం।
విజరీహరీతినపురేవమత్పుగోవివరీవరీతినచవిప్రియంప్రియా॥

ఉ॥ క్రొమ్ముడియందుఁ బూసరులు గూరుపదేప్రియ నేఁడి
దేమితా। నెమ్మొగ మందుఁగస్తురిని నీటుగ బొట్టిడదేమివే

ఢ్కృఁబూ । ర్వమ్మునుబోలెనాయెదుటరాగిలియాడదిదేమినా
దుపై । నిమ్మహిమంతువున్న వచియింపదదేమిమదేభగామినీ.

అ॥ ఇందొకనాయిక తనకడకునాయకుండురాఁగాఁ జెలి కత్తియలాతనిపై నేరములు వెట్టియుండుటచేఁ గోపోద్దీపనం బు మనంబునఁబెనఁగొనఁగా నలంకార వివర్జితయై యాద రింపమిఁగని చింతాకులుండై దానితోడి చేడియలయం దొ క్కృతుకతో నానాయకుండువలికినవిధంబువర్ణింపంబడియె ()

శ్లో॥ గూఢాలింగనగండచుంబనకుచస్పర్శాదిలీలాయితం
సర్వంవిస్మృతమేవవిస్మృతవతో బాలేఖలేభ్యోభయాత్।
సల్లాపో స్త్వధునాసుదుర్ఘటతమ స్తత్రాపినాతివ్యథా
యత్త్వద్దర్శనమప్యభూదసులభం తేనైవదూయేభృశం॥

చ॥ ఖలజనభీతిగూఢముగఁ గౌఁగిటఁజేర్చుటగండచుంబ
నం। బులుఁగుచమర్దనంబులను పుణ్యము విస్మృతమయ్యె
నొండొరుఁ । బొలుపుగ మాటలాడుటయుఁ బోయెనదైన

ను నేనుచింతిల । న్గలికిరొ నీదుదర్శనమె కామికినేఁ డెదలో• నగుం దెర్ద.

అ॥ ఇందు రూపరేఖావిలాసాదులచేఁ దమిఁబుట్టించి యాలింగనాదులకు లోఁబరచి కొంతకాలంబు గూఢంబుగ రమియింపఁ దాని నెఱింగినఖలురుపలువురాకాంతను నిందింపుచుండ సంభోగంబుమాని యవలసమయంబబ్బినతఱి మనోరథసూచకంబులగు చతురభాషణంబులఁదనివినొందుచుండనా మేలునకుచూపోపక యేవగొనువారివలనిభయంబున సరససల్లాపాదులందు వ్యజించి నేత్రానందంబుగ నొండొరుఁ జూచికొనుటయుం గూడ మానుకొనియుండఁగాఁ గొంతకాలంబునన దైవికంబున నొకదివసంబున నొకరహస్యస్థలంబున తటాలున నెదురుపడిన జారిణిం జూచి జారనాయకుఁడు ఖేదాకులుఁడై పలికినవిధంబు వర్ణింపఁబడియె. (౧౯)

శ్లో॥ యాచంద్రస్యకళంకినో జనయతిస్మేరాననేనత్రపాం
వాచామందిరకీరసుందరగిరో యాసర్వదానిందతి।

నిశ్వాసేనతిరస్కరోతికమలా మోదాన్వితాన్యానిలాన్
సాత్వై రేవరహ స్త్వయావిరహితా కాంచిద్దశాంనీయ తే॥

చ ॥ నలుపెదదాల్చుజాబిలికి నవ్వుమొగంబున సిగ్గుగొల్పుచున్ । బలుకులచేత గేహశుకభాషలమాటికి నీసడించుచున్ । జలరుహసౌరభానిలుని శ్వాసమునం బొరిధిక్కరించునా । నెలతకు నీవురామినవె నేడొకదుర్దశఁ జూచెన్ నీసునన్.

అ ॥ ఇందొక నాయిక నాయకుం డెక్కారణంబుననో యొకరేయి తనయింటికిరా మసలిన యంతమాత్రమునకే వియోగసంతాపంబు నోరువంజాలక తనదూతిక నతని పాలికింబంపఁగా నదిపోయిచేరి నాయకునితోఁ బలికిన చందంబు వర్ణింపఁబడియె. (౨౦)

శ్లో॥ తన్వీపాయదిగాయతిశ్రుతికటుర్వీణాధ్వనిర్జాయ తే
యద్యావిష్కురు తే స్మితానిమలినై వాలక్ష్యతేచంద్రికా।

ఆస్తేమ్లానమిహోత్పలంనవమపి స్యాచ్చేత్పురోనేత్రయో
స్తస్యాశ్శ్రీరవలోక్యతేయదితటిద్వల్లీవివర్ణైవసా॥

చ॥ వనితయొకింతపాడిన విపంచిరనంబు వినంగఠోరమై।
చనునిసుమంత నవ్వు నెడఁ జంద్రిక యున్నలినంబ వైతగున్।
గనుఁగవమ్రోల గ్రొందొగయుఁ గ్లాంతినిజెందిన జాడదోఁ
చుఁచ। త్తనురుచిఁజూచుచో మెఱుపు తద్దవివర్ణమయ్యెక
నంబడున్.

అ॥ ఇందొక కాముకుం డొకానొక సుందరింజూచి దాని పై మోహవిభ్రాంతికలవాఁడై దానిరూపవిలాస కళావైశద్యంబులను తనప్రియసఖునితో నుడివిన విధంబు వర్ణింపంబడియె. (౨౧)

శ్లో॥ సత్యంతద్వదనేచధామమమహార్ణ రాగస్త్వదీయా[illegible]
త్వంప్రాప్తోసివిభాతఏవసదనంమాంద్రష్టుకామోయతః।
రాగంకించబిభర్షినాథహృదయేకాశ్మీరపత్రోదితం

నేత్రేజాగరజంలలాటఫలకేలాక్షారసాపాదితం॥

చ॥ రమణనిజంబునీకుఁగల రాగముకంటెను నాదురాగ
మే। సమధికమన్నదీవిప్పుడు సస్పష్టమయంబున నిందురాఁగఁ
గుం। కుమరసరాగమీయెడనుగుంభితజాగరరాగమక్షులన్।
గ్రమముననీయలక్తకకృత రాగముఫాలమునందుఁ దాల్చెదా.

అ॥ రేయంతయు పరతరుణితోడంగూడి మదన తంత్రం
బుల ననుభవించి రేఁపకడ వచ్చిన మనోహరుంగని తదీయ
సంగమలక్షణంబులు తననెమ్మనమ్మునసమ్మలికంబుఁగూర్ప కో
పగోపనంబుఁగావించి తనపైఁ బతికింగల మక్కువ తెల్లంబగు
నట్లు నెపమిడి మత్స్యోద్ఘాటనంబుఁగావించు నాయికావచన చ
మత్కృతి యిందుఁబొందుపఱచియున్నది. (౨౨)

శ్లో॥ ఏతస్మిన్సహసావసంతసమయేప్రాణేశదేశాంతరం
గంతుంత్వంయదిచేత్తథాపినభయంతావత్ప్రపద్యేధునా।
యస్మాత్కైరవసాంగసౌరభముషాసాకంసరోవాయునా
చాన్ద్రీదీధితిరుజ్జృంభతేరజనిషుస్వచ్ఛామయూఖచ్ఛటా॥

ఉ॥ ఆమని వేళ నెంతయు నురయంబున దూరపు యాత్ర సేయఁ
గా। నీమది నెంచెదట్లయిన నే వెఱవక బరితాపవహ్నికిన్। స్వా
మిని కాంతము న్గుముద సౌరభమై తగు గాలి తోడనీ। సోమమ
యూఖము ల్దెసల సొంపుగ గేల్గడు పెంపుఁ జెందెడిన్.

అ॥ ఇందు నాయకుండు వసంత సమయంబునఁ బరదేశ
యాత్రా గమనోన్ముఖుఁడు కాఁగాఁ గాంచి తద్వియోగంబు
సైరింపంజాలని నారీమణి తత్ప్రయాణంబు నంగీకరింపకయు
నంగీకరించిన చందంబునఁ బలికినదిక వివర్ణించె. (౨౩)

శ్లో॥ చక్షుర్జాడ్యమపైతు మానిని ముఖం సన్దర్శయ శ్రోత్రయోః
పీయూషస్రుతి సౌఖ్యమస్తు మధురాం వాచం ప్రియే వ్యాహర।
తాపశ్శామ్యతు మే ప్రసాద శిశిరాం దృష్టిం శనైః పాతయ
త్యక్త్వా దీర్ఘమభూతపూర్వమచిరాద్రోషం సఖేదోషజం॥

ఉ॥ కన్నులజాడ్యమేగును మొగంబిటు చూపుము ...త్ర
ములు సుధా। త్యున్నత సౌఖ్యమందు నిపు డుగ్గలికీయని మాటఁ
లాడుమీ। పన్నుగ బోంట్ల బోధనలఁ బాటిలు రోసము నుజ్జ.

ించివే। మిన్నకనాదు తాపము శమింపఁగ శీతలదృష్టిఁజూ
డుమీ.

అ॥ చెలిమిపోలంతులు దనపై నేరము లపారంబుగనారో
పించి చెప్పఁటంజేసి మొగమెత్తిచూపక యించుకచూపియుం
బలుకక పలికియు సౌమ్యంబులాడక నాడియు చుఱుకుచూపు
లఁబఱపు గరితం గని యెమ్మెకాఁడు వినయమ్మున ననునయిం
చు తెఱం గిందుపన్యస్తమయ్యె. (౨౮)

శ్లో॥ మానమ్లానమనామనాగపినతం నాలోకతేవల్లభం
నిర్యాతేదయితేనిరంతరమియంబాలాపరంతప్యతే।
ఆనీతేరమణేబలాత్పరిజనైర్మానంసమాలంబతే
ధత్తేకంఠగతానసూన్ప్రియతమేనిర్గంతుకామేపునః॥

[illegible]॥ మానినితీవ్రరోషగరి మన్వినతుం బతిఁజూడ కుండు
నా। ప్రాణవిభుండు పోయిన నిరంతర తాపము నొందునెచ్చె
లు। లాప్రియుని దెచ్చి నన్చలిమి వారక మానముఁ బూనుఁగమ్మ

అం। బోనతఁ దుస్సమింపవెత బొంది గళంబునఁ దాల్చెఁ
బ్రాణముల్.

అ॥ పోలయలుకచేతం గలిగిన సంతాపంబు ప్రబలుతరిఁ బ్రియుండు పెక్కుభంగుల వేడిన నాదరింపక యతండు వెడలి నంతనె మిగుల వగలం బొగులు మగువ తెఱంగు దాని చెలి యోర్తు మఱియొక్కతెకుఁ బలికినవిధం బభివర్ణితం బయ్యె. ()

శ్లో॥ కర్ణాభ్యంతువచమేవకోకిలరుతంతస్యాశ్శ్రుతేభాషితే
చంద్రేలోకరుచిస్తదాననరుచేఃప్రాగేవసందర్శనాత్।
చక్షుశ్శీలనమేవతిన్నయనయోఃప్రాగేమృగీణాంవరం
హైమీవల్ల్యపితావదేవలలితాయావన్నసాలక్ష్యతే॥

చ॥ సతివలుకంగఁ గర్ణపరుషంబగుఁ బైకని నాదమీప్రభా।
ప్రతతికిఁ జంద్రునందురుచి భామమొగంబును జూచునంతకే।
వితతమృగాంగనల్ప్రౌలఁడి వీక్షణసన్నిధిఁ గన్నుమూయుబో।
యతులితహేమవల్లియుఁ దదంగముఁ జూడనసుందరంబగుణ,

అ॥ సాటిలేని రూపరేఖావిలాసంబుల సరసులమరుబారిం ద్రోఁయు నొకత్త్రోయజాక్షిం జూచి తమకంబు మితిమీరుచుండ నొకవిటుండు దాని సోయగంబు మొదలుగాఁగల గుణంబులఁ జెలికానికిం బలుకుచెలువు నిందు వర్ణించినాఁడు. (౨౬)

క॥ శ్రీముద్దులకృష్ణధరి। శ్రీమఘవుసివందిభారతీశేషకవి।
గ్రామణిశిష్యుం డసదృశ। శేముషి శేషాద్రికవి రచించెఁ దీనిన్॥

పుష్పబాణవిలాసము

సంపూర్ణము.